

KONGL. DOMÄNSTYRELSENS

OCH

KONGL. VETENSKAPSAKADEMIENS

UNDERDÅNIGA UTLÅTANDEN

I ANLEDNING AF

KOMITERADES FÖR VIDTAGANDE AF REVISION AF

GÄLLANDE JAGTSTADGA

DEN 12 MAJ 1898 AFGIFNA

FÖRSLAG.

STOCKHOLM

ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG
1899.

Till Konungen.

Genom nådig remiss af den 1 juli sistlidne år har Eders Kongl. Maj:t, med öfverlemnande af de utaf komiterade för vidtagande af revision af gällande jagtstadga den 12 maj samma år afgifna förslag till lag om rätt till jagt, till jagtstadga, till lag om tillägg till lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889, till lag om ändring af 24 kapitlet 13 § strafflagen samt till kungörelse om hvad vid utfärdande af jagtpass är att iakttaga samt om redovisning af inftutna afgifter för dylika pass, anbefalt domänstyrelsen att, efter Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i rikets samtliga län hörande, inkomma med underdånigt utlåtande öfver berörda förslag; och får till åtlydnad af den nådiga remissen styrelsen, efter det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande nu inkommit med infortrade underdåniga utlåtanden i ärendet, härmed, under öfverlemnande af dessa utlåtanden äfvensom yttranden från skogstjenstemännen, hvilka jemväl blifvit i ärendet hörda, i underdånighet anföra följande:

Det komiterade lemnade uppdrag innefattar tvenne uppgifter, den ena att särskilja jagtlagstiftningens civilrättsliga bestämmelser från de ekonomiska och administrativa föreskrifterna i ämnet, den andra att underkasta gällande jagtstadga bedömande och granskning ur jagtvårdssynpunkt samt upprätta förslag till de nya eller ändrade bestämmelser, som ur nämnda synpunkt kunna finnas erforderliga.

Hvad först beträffar det sätt, hvarpå uppdragets förra del blifvit utfördt, har af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län blifvit anmärkt, att stadgandet i 9 § 1 mom. af förslaget till lag om

rätt till jagt, afseende tiden för beståndet af aftal om jagträtt, hade sin rätta plats i lagen om tiden för nyttjanderättsaftals bestånd, till hvilken lagen om rätt till jagt borde hänvisa.

Ur praktisk synpunkt synes det styrelsen vara fullt lämpligt, att separatbestämmelsen om jagträttsaftal, i fall en sådan bestämmelse finnes nödig, till hvilken fråga styrelsen här nedan återkommer, får sin plats, på sätt komiterade föreslagit, i lagen om rätt till jagt, samt att i den allmänna författningen om nyttjanderättsaftals bestånd införes hänvisning till denna separatbestämmelse. Styrelsen finner för sin del derföre ej anledning till anmärkning i det nu berörda hänseendet och har ej heller i öfrigt något att erinra emot det sätt, hvarpå uppdraget i förenämnda del blifvit utfördt.

Vidkommande derefter den senare delen af komiterades uppdrag eller frågan, i hvilka hänseenden ändringar i gällande jagtstadga må vara erforderliga ur jagtvårdens synpunkt, så hafva de härutinnan af komiterade framställda förslag till sina hufvuddrag vunnit understöd från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes och skogstjenstemännens sida, men i vissa delar funnits mindre lämpliga. För de anmärkningar, som blifvit framställda, äfvensom för styrelsens egen uppfattning af de särskilda förslagen torde styrelsen här nedan få i underdånighet redogöra.

Förslaget till lag om rätt till jagt.

§ 1.

Beträffande i denna § omförmälda kungsgårdar och kungsängar är af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län anmärkt, att den tolkningen kunde göras gällande, att bestämmelsen i § 2 gäller om alla kungsgårdar och kungsängar samt följaktligen äfven om sådana, som genom domänstyrelsens försorg utarreuderats, utan att dervid jagträtten förbehållits kronan, hvilket med hänsyn till lydelsen af § 5 icke torde vara förslagets mening, hvarföre ett förtydligande af § 1 ansetts nödigt. Såväl bemälda Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterås län äfvensom några af skogstjenstemännen hafva derjemte fäst uppmärksamheten på, att staten till bergshandteringens understöd anslagna skogar borde med afseende å jagträtten likställas med kronoparker.

För sin del delar styrelsen komiterades uppfattning, att bestäm-

melsen i § 5 eger tillämplighet äfven å sådan jord, som i § 1 afses, då denna jord på arrende upplåtes, så att å kungsgårdar och kungsängar, hvilka för statsverkets räkning utarrenderas, jagträtten tillhör brukaren, der ej annorlunda aftaladt är. Vid sådant förhållande kan styrelsen med kungsgårdar och kungsängar i § 1 icke förstå andra kungsgårdar eller kungsängar än sådana, som äro ställda till Konungens disposition, hvadan något förtydligande enligt styrelsens mening icke är erforderligt.

I fråga om vissa kronans skogar råder deremot ovisshet, hvem jagträtten der lagligen tillkommer. Enligt gällande grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner, punkt 3, undantages skogsmark, som ej afsättes till kronopark, från arrendet, der skogen är af betydighet, med rätt för arrendatorn att derifrån erhålla allenast viss utsyning till husbehof. Då arrendatorn icke kan ega jagträtt å den från arrendet undantagna skogsmarken, men å andra sidan synes tvifvelaktigt, om samma skogsmark, som icke är särskildt afrösad eller skild från den utarrenderade domänen, kan hänföras till kronopark eller annan kronan tillhörig odisponerad mark, är man i saknad af föreskrift om hvem jagträtten tillkommer. Enahanda är förhållandet med stockfångstskogar och till bergshandteringens understöd anslagna skogar, hvilkas innehafvare icke lagligen kunna begagna sig af jagten, när kronan ostridigt är egare, och jorden ej kan sägas vara med full brukningsrätt upplåten, då innehafvarnes rätt, hvad de förre beträffar, inskränker sig till afhemtande derifrån af ett visst, utsynadt quantum timmer och, i fråga om de senare skogarne, ej heller omfattar markens hela afkastning, utan är begränsad på sätt i § 11 af nådiga förordningen angående förvaltningen af berörda skogar af den 27 maj 1898 närmare omförmäles. Utom det att vid dessa skogars upplåtande till sågverk, bergverk och grufvor det icke kunnat vara afsigten att bereda dessa industriela handteringar någon särskild förmån af jagt å skogarne, skulle det, särskildt i fråga om bergverksskogarne, genom jagträttens öfverlåtande på samtliga rättsinnehafvare å skogarne, framkallas samma missförhållanden och olägenheter, hvilka det ansågs nödigt att vid utfärdandet af nu gällande jagtstadga förebygga å häradsallmänningarne genom jagtens uttryckliga förbehållande åt kronan. Hvarken stockfångstskogarne eller bergverksskogarne kunna hänföras till någon i § 1 nu angifven rubrik. Styrelsen hemställer därför, att mellan orden kungsängar och kronoparker må inskjutas orden: »statens till bergshandteringens och sågverksrörelsens understöd anslagna skogar, från kronans jordbruksdomäner vid utarrendering undantagen skog».

§ 2 moment 1.

Från skogstjenstemännens sida har allmänt uttalats den önskan, att skogsbetjente, som i regel endast ega anställa jagt efter skadliga rofdjur, måtte, då de åtfölja sina förmän, få med deras begifvande deltaga i jagt å matnyttigt vildt, hvarigenom en skälig uppmuntran kunde beredas kronojägaren äfvensom bidrag till uppehållet under förrättningar, välbehöfligt i synnerhet å de vidsträckta norrländska skogarne. Skogstjenstemännens hemställan i detta afseende har understöds af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län.

Jemväl styrelsen anser, vid det förhållandet att den i momentets andra stycke omförmälda jagttillåtelse i högst få fall lemnas skogsbetjente, det vara såväl med billighet förenadt som af gagn, att dessa betjente på ofvannämnda sätt få tillfälle deltaga i jagt å matnyttigt vildt, hvaraf något missbruk ej kan befaras, då jagten endast utöfvas i förmäns närvaro; och får styrelsen för den skull hemställa, att efter sista ordet i denna paragrafs första moment må fogas följande tillägg: »jemte dem åtföljande skogsbetjente».

Vidare har med anledning af paragrafen anmärkts, att ett förtydligande af hvad som menas med »tjenstgöringsområde» vore af behovet påkalladt, enär detta uttryck skulle kunna tagas så vidsträckt, att inom distriktet anställd extra jägmästare skulle kunna anse sig berättigad utöfva jagt å samtliga inom distriktet belägna skogar, å hvilka enligt § 2 jagt får utöfvas af skogstjensteman. Då emellertid den, som af styrelsen förordnas till extra jägmästare inom visst distrikt, visserligen har till åliggande, att derinom mot godtgörelse enligt taxa eller dagtraktamente verkställa de tillfälliga förrättningar, hvilkas utförande åt honom uppdrages, men ej, förr än han blifvit som assistent på revir anställd, eger befogenhet vid förvaltningen biträda, kan han icke anses jagtberättigad å förberörda skogar inom distriktet, hvarföre något förtydligande icke är behöfligt.

Moment 2.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs, Gefleborgs och Vesterbottens län hafva emot stadgandet i detta moment anmärkt, att, då de embets- och tjenstemän, som skulle utgifva ersättning enligt denna bestämmelse, vore så få till antalet och torde begagna sig af dem tillerkänd jagträtt i så ringa omfattning, att sammanlagda beloppet af

den ersättning, de skulle komma att utgifva, blefve utan betydelse för statskassan, hela bestämmelsen, som tvifvelsutän endast komme att förorsaka obehag och besvär, vore af ringa praktisk betydelse och därför borde utgå, hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i det förstnämnda länet erinrat, att den af komiterade till stöd för de föreslagna bestämmelserna åberopade grundsatsen, att det icke kunde anses riktigt, att någon hemtar enskild fördel eller nytta af en staten tillkommande rättighet, äfven om denna fördel eller nytta vore af föga betydelse, icke egde tillämplighet i förevarande fall, enär den rättighet, hvarom här vore fråga, blifvit tillerkänd vissa befattningshafvare uteslutande på grund af deras ställning såsom embets- och tjänstemän och således såsom ersättning eller belöning för staten egnade tjänster, hvarföre det principiellt sedt ingalunda vore nödvändigt samt icke ens rättvist och tillbörligt att stadga ersättningsskyldighet för den beviljade rättighetens tillgodonjutande.

För egen del kan styrelsen icke biträda komiterades uppfattning, att genom den föreslagna ersättningsskyldigheten, hvarigenom ju endast en högst obetydlig inkomst kan beredas statsverket, skulle kunna i hufvudsak vinnas det med Riksdagens skrifvelse den 10 maj 1898 afsedda syfte, men har styrelsen emot den föreslagna bestämmelsen i öfrigt ej annat att anmärka, än att de å sista raden af momentet förekommande orden »för eget behof användes», hvilket uttryck kan gifvas olika tolkningar och onödigtvis föranleda obehag eller trakasserier för skogstjänstemännen, torde i öfverensstämmelse med komiterades motivering böra utbytas mot orden: »icke afyttras».

§ 3.

Emot stadgandet i andra stycket af denna § är af Hallands länsstyrelse anmärkt, att, då stadgandet icke kan komma att gälla mot egare af redan befintliga jernverk och kanalverk, samt det icke torde vara lämpligt, att, i fråga om jagträtt å områden, som upptagas af jernvägs-linier och kanaler, olika stadganden komma att gälla, allt efter som jernvägen eller kanalverket tillkommit före eller efter den nya lagens trädande i kraft, ifrågavarande stadgande måtte utgå, hvarjemte samma länsstyrelse, derest denna hemställan icke vunno nådigt afseende, föreslagit, att, vid det förhållandet att det icke blott för jernvägens eller kanalverkets egare utan äfven för hvar och en annan borde vara förbjudet att å område, som af jernvägslinien eller kanalen upptages, utöfva jagt utan tillstånd af den eller dem, som innehafva jagträtten å marken der-

intill, sådant i lagen måtte tydligen angifvas, på det att tvekan icke må råda derom, att innehafvare af jagträtt å sistnämnda mark är befogad att såsom målsegare uppträda jemväl gent emot annan än jernvägens eller kanalverkets egare.

Då komiterade gifvit goda skäl för det ifrågavarande stadgandets införande i lagen, synes det styrelsen, att hvad nu anmärkt blifvit icke bör föranleda detsammans uteslutande. Huruvida någon omredigering må vara ur juridisk synpunkt erforderlig, torde ej tillkomma styrelsen att yttra sig om.

Inom de två nordligaste länens lappmarker har genom särskilda nådiga bref medgifvits, att myrslätt inom kronoparkerna finge för ego-regleringens underlättande vid afvittring tillsvidare bibehållas vid hemman eller nybyggen. De ängsmarkområden, ströängar kallade, å hvilka slätter sålunda innehafvas af hemman eller nybyggen, äro merendels af obetydliga arealer och i oregelbundna egofigurer kringströdda på de vidsträckta kronoparkerna, hvadan de såsom uppehållsorter för villebråd eller såsom jagtmarker icke hafva någon betydelse eller något värde, men erbjuda deremot vid elgjagt å omkringliggande kronopark ypperliga håll eller pass, der elgar kunna fällas. Det blir därför i de nämnda orterna, der tillgång å elg finnes, en lätt sak för ängsinnehafvaren eller hans folk att skrämma eller drifva elgarna dit och der fälla dem; och för ett sådant tillvägagående samt kringströfvande i öfrigt inom kronoparkerna, hvilket alldeles omöjliggör elgens fredande derstädes, tages till förevändning, att jagträtten å ströängarne tillkommer dem, som slättern innehafva. Härfor finnes dock ej något stöd i sättet och vilkoren för innehafvets tillkomst. Ströängarne hafva nemligen, ehuru de vid afvittringen uppskattats enligt gällande skattläggningsmetod, endast tillsvidare och intill dess de utbytas mot annan mark bibehållits under hemmanet utan att från kronoparken genom rågångar afskiljas. Härmed har enligt innehållet i de nådiga bref, som röra ströängarne, nemligen nådiga brefvet af den 12 juli 1878 rörande ströängar i Arvidsjaurs socken i Norrbottens län, nådiga brefvet den 20 juni 1879 rörande ströängar i Vesterbottens lappmarkssocknar med flera nådiga bref, afsetts, att kronoparkerna ej skulle för framtiden belastas med servituter och intag. Bestämmelsen i § 3 af nu gällande jagtstadga, om jagträtt för jordegare å egen mark, var enligt ordalydelsen i det äldre stadgandet i ämnet eller artikel 1 § 3 af 1808 års jagtstadga åtföljdt af ett förtydligande tillägg, att marken skulle vara från andras egor afskild. Ehuru detta förtydligande, som med hänsyn till inträdda mera ordnade egoförhållanden antagligen ansetts ej vidare erforderligt, icke upprepats

i den nu gällande lagtexten, kan denna senare, som tydligtvis endast utgör en omskrifning af den äldre bestämmelsen, icke antagas hafva medfört ändring i den dåvarande rättsuppfattningen. Om redan häraf torde framgå, att med innehafvet af ströängar, såsom ej från kronoparkerna afskilda, icke kan följa jagträtt, torde detta än mer framstå, då i betraktande tages, att ängarne uttryckligen innehafvas endast provisoriskt eller tillsvidare och tills de utbytas mot annan utom kronoparks gräns befintlig mark. Härtill kommer, att innehafvaren ej ens kan anses hafva full brukningsrätt till området, hvarå endast gräset, men icke växande skog af honom disponeras. Någon skadegörelse på nämnda, med glest starrgräs beväxta ströängar kan, enligt hvad skogstjenstemännen upplyst, icke i nämnvärd grad af villebrådet åstadkommas.

Med afseende å hvad styrelsen sålunda anfört, kan styrelsen ej annat än instämma uti hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län anfört derom, att beträffande jagten å ströängarne frågan ej gäller att främtaga någon hans nuvarande rätt, utan endast att klargöra hvad som i saknad af tydlig bestämmelse kan anses tvifvelaktigt.

Styrelsen hemställer fördenskull, att följande tillägg måtte intagas i § 3, nemligen: »Å sådan på kronopark inom lappmarkerna belägen ängsslätter, som vid afvittringen tillsvidare bibehållits under hemman, ege hemmanets egare eller innehafvare icke utöfva jagt, utan gäller om jagt derå hvad om kronoparker är stadgadt.»

§ 4.

Såsom motiv för § 4 i nu gällande jagtstadga, hvilken paragraf komiterade i sitt förslag upptagit oförändrad, anfördes (statsrådsprotokollet af den 20 februari 1863), att jagten för innevånarne i Norrland ofta utgjorde ett viktigt näringsfång och att gränserna mellan kronans och enskildes områden derstädes i allmänhet ännu ej blifvit bestämda, hvarföre det icke ansågs vara skäl att, på sätt skogsstyrelsen föreslagit, åtminstone för det dåvarande och så länge detta tillstånd varade, förbehålla kronan jagträtten å dess skogar och marker i Norrland.

Som den allmänna afvittringen nu är afslutad i de norrländska länen med undantag af de delar af Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker, som ligga ofvanför odlingsgränsen eller den gräns, som vid afvittringen blifvit uppgången emellan de delar af lappmarken, som äro tjenliga för odling, och den mark, der nybyggesanläggningar icke

vidare tillåtas, äro enskildes områden nedanför denna gräns numera fullt bestämda och genom rågångar skilda från kronans mark. De ofvanför sagda gräns belägna fåtaliga hemmanen undergå nu afvittring, dervid de delar af fjellandet, som icke tillfalla hemmanen, i enlighet med gällande författningar torde såsom renbetesland för lapparnes räkning bibehållas, och enligt lagen angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige af den 1 juli 1898 ega lapparne inom sådana renbetesland betjena sig af land och vatten till jagt.

Ehuru alltså oafvittrad mark numera endast finnes ofvanför odlingsgränsen i lappmarkerna, kan bestämmelsen om jagträtt å sådan mark ej ännu bortfalla, då enskildes, ehuru ett fåtals, jagtutöfning deraf är beroende, utan bör bestämmelsen kvarstå, dervid styrelsen dock får hemställa, att densamma förtydligas på det sätt, dels att ordet »skog» utbytes mot »mark» enär det förra ordet är mindre tillämpligt på trakterna ofvanför odlingsgränsen, hvilka till största delen bestå af skoglösa fjellmarker, dels ock att, på sätt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län med hänsyn till lapparnes ofvannämnda jagträtt föreslagit, till ordet »mark» fogas orden »som ej blifvit till lapparne uteslutande anvisad».

Beträffande åter kronan vid afvittringen tillfallna öfverloppsmarker, hvilka, belägna som de äro nedom odlingsgränsen, genom rågångar blifvit skilda från enskildes egor och med afseende å skogens vård och förvaltning likstälts med kronoparker, finnes numera dess mindre anledning bibehålla dessa öfverloppsmarkers undantagsställning i jagtligt afseende, som, enligt hvad såväl skogstjenstemännen i Vesterbottens och Norrbottens län som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i det först nämnda länet upplyst, jagten derstädes ej längre är något näringsfång för ortens innevånare, hvilka numera hafva helt andra förvärfskällor till sitt förfogande.

Styrelsen hemställer därför, att orden »samt kronan vid afvittring i de norra länen tillfallen öfverloppsmark» äfvensom hela andra stycket i paragrafen helt och hållet måtte uteslutas. Det faller af sig sjelft, att kronans öfverloppsmarker härigenom blifva hänförliga till de kronans odisponerade marker, hvarå jagten enligt § 1 är kronan förbehållen.

§ 5.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kronobergs län har lika med jägarförbundet i länet och en del skogstjenstemän derstädes uttalat den meningen, att det blefve till stort hinder för genomförande

af en ordnad jagtvård, om brukare i regel tillerkännes jagträtt å upplåten jord, hvadan yrkats, att jagträtten borde tillkomma jordegaren, der ej annorlunda aftalats.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län har hemställt, att till denna paragraf borde göras ett så lydande tillägg: »varande dock torpare eller annan med honom likställd person ej berättigad till jagt å upplåten mark».

Af skäl, dem komiterade anfört, anser styrelsen för sin del, att någon ändring i paragrafen, som är hemtad från i ämnet nu gällande bestämmelse, icke bör ifrågakomma.

I sammanhang med motiveringen för ifrågavarande paragraf hafva komiterade fäst uppmärksamheten på det önskvärda deri, att vid utarrendering af kronans domäner jagträtten förbehålles kronan, åtminstone i sådana fall, der denna rätt icke kunde anses vara af något vidare värde eller antagas inverka på arrendeafgälderna.

I anledning af detta komiterades uttalande får styrelsen erinra, dels att, då redan nu vid uppstående arrendeledigheter domäner af viss storlek försäljas, och då dessa försäljningsåtgärder antagligen efter hand torde utsträckas, det af komiterade ifrågasatta förfaringssättet skulle blifva tillämpligt endast å de större domänerna, och enär personer i den ekonomiska ställning, att de kunna arrendera sådana domäner, ej utan motvilja torde, äfven om de icke personligen äro intresserade af jagt, underkasta sig de ganska afsevärda inskränkningar i förfoganderätten, hvilka enligt hvad komiterade sjelfva framhållit (sida 45) äro förenade med jagträttens skiljande från brukningsrätten, lärer genom jagträttens undantagande i allmänhet icke kunna undvikas, att arrendena blefve i viss mån mindre begärliga och inbringande, dels ock att det af komiterade afsedda syftet torde i väsentlig mån kunna vinnas genom att, på sätt styrelsen härofvan under § 1 föreslagit, jagträtten å de från domäner vid utarrendering undantagna, i landet spridda skogarne uttryckligen förbehålles kronan genom dessa skogars upptagande i nämnda §.

§ 9.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Christianstads län anser en maximitid af tio år för jagträftsafval vara för knappt tilltagen, enär den jagtarrendator, som ej allenast tillgodogör sig redan befintligt vildt å arrenderadt område, utan försöker öka vildstammen genom villebrådets

sparande, skadedjurs utrotande eller inplantering af nytt vildt, inom en tidrymd af tio år blott får ofullständiga resultat af sina ansträngningar och i hvarje fall icke under denna tid kan få sina kostnader för vildnadens upphjelpande ersatta. Enligt bemålde Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes mening bör derföre jagträttsaftal för att ej afskräcka arrendatorn af jagtmark att derå nedlägga kostnader till jagtens förbättrande gifvas längre giltighetstid än komiterade föreslagit, och, om än denna tid icke borde bibehållas vid hvad nu är stadgad eller 50 år, anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande giltig anledning ej finnas att inskränka den mera än till 25 år.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har derjemte framhållit, att det vore i jagtvårdens intresse, att jordegare, som önskar afyttra en del af sin egendom, må ega rätt att förbehålla sig och sina rättsinnehafvare jagträtten å den försålda delen för längre tid än tio år. Vid försäljning af mindre egovidder eller upplåtelse af lägenheter, som skola endast utgöra afsöndringar från andra fastigheter, torde en sådan rätt i många fall vara för säljaren önskvärd, enär det visat sig, att innehafvare af mindre områden, hvilka legat inklämda i eller omslutna af vidsträckta jagtmarker, tillhöriga andra personer, genom den jagträtt, de å eget område utöfvat, kunnat i väsentlig mån skada och till och med förhindra en ändamålsenlig jagtvård i omgifningen. Med hänsyn härtill har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagit ett tillägg, innefattande rätt för säljare af jord att göra sådant förbehåll, som ofvan är nämnt, för en tid af högst 50 år.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län har anmärkt, att, såsom stadgandet nu vore affattadt, detsamma skulle, emot hvad komiterade afsett, erhålla tillämpning jemväl på aftal, som upprättas före lagens trädande i kraft, hvilket framginge än mer vid betraktande af att dels 18 § anses skola afse redan förut träffade aftal, dels ock stadgandet i 5 § uttryckligen undantages från tillämpning i afseende å vissa aftal, med hänsyn hvartill Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagit, att stadgandet borde erhålla ungefärligen följande ändrade lydelse: »Slutes aftal, hvarigenom — — — gälde det ej — — — jorden».

Örebro läns landsting, hvars yttrande inhemtats af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet, har ansett bestämmelsen om inskränkning i tiden för jagträttsaftal, såsom icke tillkommen i jagtvårdens intresse, böra ur lagen uteslutas.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län har emot sista stycket i paragrafen anmärkt, att, om det vore välbetänkt, att icke en enda delegare i samfäld mark må gifva annan lof att jaga

å densamma, det likväl syntes väl strängt att för aftal om jagt å dylik mark fordra medgifvande af samtliga delegare, enär härigenom en enda delegare kunde förhindra öfriga att ingå ett för dem förmånligt jagt-aftal, hvarföre Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställt om ändring uti ifrågavarande bestämmelse på det sätt, att de, som innehafva mer än hälften af samfälligheten, finge bestämma i saken.

I samma syfte hafva flere skogstjenstemän uttalat sig.

För egen del anser styrelsen, att giltiga skäl anförts såväl för utsträckande till 25 år af den utaf komiterade föreslagna tiden för jagträttsaftalets bestånd, som ock för ett tilläggsstadgande till paragrafen om rätt att vid afyttring af del af egendom förbehålla sig jagträtt å den försålda delen för längre tid än tio år; och synes det styrelsen, att sådant aftal må kunna afse tid af högst 25 år.

För paragrafens omredigering i det af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län angifna syfte anser styrelsen giltiga skäl ock vara anförda.

Beträffande villkoren för aftal om jagt å samfäld mark biträder styrelsen Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Vesterbottens län i berörda afseende gjorda hemställan, med tillägg att grunden för flertalets beräkning borde tydligt angifvas. Såsom sådan grund torde lämpligast tjena de jordbruksfastigheters fyrktal, som i samfälligheten hafva del.

§ 10.

Emot bestämmelsen att såradt villebråd, som faller å annans mark, endast i det fall får tillvaratagas och behållas, att detsamma faller inom 100 meter från rågången, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Christianstads län anmärkt, att, som syftet med den nuvarande rättigheten för jägare, som såradt villebråd på egen mark, att tillvarataga detta, äfven om det faller å annans mark, vore att bespara ett såradt djur onödiga lidanden, syftet med den nu gällande bestämmelsen motverkades af det för djurets tillvaratagande föreslagna villkor, hvadan detta villkor borde uteslutas.

Då emellertid, på sätt komiterade framhållit, erfarenheten visat, att verkan af den år 1892 beslutade ändringen i § 7 af nu gällande jagtstadga funnits i många och betydande fall icke hafva motsvarat förväntningarne, synes det styrelsen, att det af komiterade föreslagna tillägget till nu gällande bestämmelse är af behofvet påkalladt och egnadt att förekomma missbruk, hvadan styrelsen, då några afsevärda

olägenheter i det af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande antydda afseende icke torde uppstå, tillstyrker bifall till komiterades förslag.

§ 12.

Bestämmelsen i nu gällande jagtstadgas 10 § att äfven å annans jagtmark fälla skadligt rofdjur, om det tillfälligtvis anträffas, har af komiterade bibehållits endast i fråga om björn, varg, lo, järf och säl, hvaremot komiterade ansett rättigheten för ickejagträttsinnehafvare att fälla andra skadliga rofdjur böra inskränkas sålunda, att dylik rätt medgifves endast, då sådant rofdjur inkommer i gård eller trädgård, och i ingen händelse tillerkännes annan än den, som bor i gården eller innehar trädgården samt deras folk.

I anledning af detta förslag hafva Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vermlands, Hallands och Upsala län samt ett flertal skogstjenstemän anmärkt, att ett för villebrådet så skadligt rofdjur som räfven icke borde uteslutas ur paragrafen, hvarjemte sistbemälde Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande beträffande förslaget i dess helhet uttalat sin tvekan, huruvida det allmänna rättsmedvetandet vore moget för en sådan uppfattning af jagträtten.

Då komiterade icke visat, att nu gällande bestämmelse föranledt missbruk, utan endast uppgifvit, att den ansetts kunna leda till missbruk, och då styrelsen icke delar komiterades åsigt om betydelselösheten af denna lagbestämmelse för vederbörande vid skyddandet af deras husdjur äfvensom för vildbanan, anser styrelsen, att tillräckliga skäl ej föreligga för ändring af samma bestämmelse, hvadan styrelsen afstyrker komiterades förslag och hemställer, att nuvarande bestämmelse oförändrad bibehålles.

Om jagtpass.

§§ 13—16.

Med åberopande af dels den utredning, domänstyrelsen i underdånigt utlåtande af den 11 maj 1896 lemnat i anledning af då gjorda framställningar om allmän jagtskatts införande i riket, dels förhandlingarne vid 1897 års jägarekongress angående ett der väckt förslag, att hvar och en, som ville utöfva jagt, skulle vara försedd med jagtpass, hvilket borde afgiftsfritt tillhandahållas egare och innehafvare af jord och gälla för jagt å jordegarens eller jordinnehafvarens egen mark, men i andra fall lösas med en viss afgift, hafva komiterade

upptagit frågan om jagtskattsinstitutet i form af jagtpass såsom ett medel att utan intrång i den jordegare af ålder tillkommande jagträtt främja jagtvården och bevara villebrådsstammen inom landet. Grundtanken i komiterades förslag är, att hvar och en, som vill utöfva jagt å mark, den han ej eger eller innehafver, skall vara skyldig att utlösa jagtpass, medan deremot dylik skyldighet ej skall åligga jordegare och jordinnehafvare vid jagt å egen mark.

Såväl länsstyrelserna som skogstjenstemännen hafva i allmänhet understödt förslaget. En af nämnda styrelser (Skaraborgs läns) har dock afstyrkt detsamma under anförande, dels att det icke vore öfverensstämmande med rättsuppfattningen, sådan densamma i vårt land gör sig gällande, att jagt vore förbehållen endast den, som haft råd att genom utlösande af jagtpass köpa sig denna rätt, hvilket väl kunde anses billigt, om jagt endast vore att betrakta som en förlustelse, men vore obilligt, då jagten för många mindre bemedlade vore ett medel att skaffa bidrag till deras torftiga bergning, dels ock att det ej vore visst, att bestämmelsen om jagtpass skulle i allo medföra de goda verkningar, som komiterade förestält sig. Tjufskyttar skulle derigenom icke kunna utrotas, och som jagtpass skulle utan ringaste profning utfärdas för en hvar, som ville erlægga den stadgade afgiften, lära de oskickliga och mindre samvetsgranna jägarne icke blifva alldeles utestängda från jagts utöfvande. Säkerligen skulle ock, enligt samma länsstyrelses uppfattning, förbudet för jordegares grannar, vänner och ej i hans hem boende familjemedlemmar att med honom deltaga i jagt å hans egen jagtmark, såvida de icke förskaffa sig jagtpass, icke komma att mottagas med allmänt gillande.

Mot förslagets detaljbestämmelser hafva hufvudsakligen följande anmärkningar blifvit gjorda, nemligen:

Ordet »skjutvapen» har ansetts böra utgå, enär utan sådant vapen och endast med tillhjälp af hund hela kullar kunna i början af jagt-tiden förstöras (Göteborgs och Bohus länsstyrelse).

Afgiften för utlänning har ansetts böra sättas minst fem gånger högre än för svensk man (samma länsstyrelse) eller till minst 100 kronor (Kopparbergs länsstyrelse) eller i allmänhet höjas (Vermlands länsstyrelse). Ett flertal skogstjenstemän hafva delat denna mening.

Afgiften för jagtpass gällande för län eller landstingsområde har ansetts böra höjas till 20 kronor samt för hela riket till 40 kronor (Hallands länsstyrelse).

Kommunerna i stället för landstingen borde erhålla passafgifterna (samma länsstyrelse).

Provision borde bestå den, som uppbär och redovisar dessa afgifter (samma länsstyrelse samt Stockholms och Södermanlands länsstyrelser).

Jagtpass af alla slag borde utfärdas äfven af kronofogdar och länsmän (Jönköpings länsstyrelse).

Jagtpass, gällande för tre dagar, borde utfärdas af kronofogde eller länsman (Vermlands länsstyrelse och skogstjenstemännen). Tiden för passets giltighet borde utsträckas till en vecka (skogstjenstemän).

Skyldigheten att vid jagtutöfning medföra jagtpass borde åligga alla jagtutöfvande, oafsedt om de äro befriade från lösen eller ej (skogstjenstemän).

Inflytande medel för jagtpass, gällande för hela riket, borde fördelas emellan samtliga landstingsområden i förhållande till areal eller folkmängden å landet inom landstingsområdet (Upsala och Malmöhus länsstyrelser) eller i förhållande till arealen (Hallands länsstyrelse) eller med lika lott för hvarje landstingsområde (Vesterbottens länsstyrelse).

Från skyldighet att utlösa jagtpass borde vara befriade, utom hemmavarande medlem af jagträttsinnehafvares familj, jemväl hvarje sådan medlem och person, som på jagt åtföljer jagträttsinnehafvaren eller någon medlem af hans familj (Stockholms länsstyrelse); utom jägare och skogvaktare, äfven jagträttsinnehafvarens öfriga tjenare samt hos honom tillfälligt vistande gäster (Jönköpings läns landsting); i jagträttsinnehafvarens tjenst anstälde personer (Gotlands länsstyrelse); äfven andra medlemmar af jagträttsinnehafvarens familj än hemmavarande (Blekinge länsstyrelse); gäster hos jagträttsinnehafvare (Gefleborgs länsstyrelse); äfven andra medlemmar af jagträttsinnehafvares familj än hemmavarande, hos enskild person anställd skogsförvaltare, sådana personer, som närmast representera allmän inrättning eller bolag, deras fast anställda skogs- eller jagttjenstemän eller skogvaktare eller jägare (Vermlands länsstyrelse).

Å andra sidan har anmärkts, att bestämmelsen derom, att i enskild tjenst anställd skogvaktare eller jägare, utan vidare pröfning, äro befriade från att medföra jagtpass, kan föranleda missbruk derigenom, att många af de personer, som af komiterade benämnas maroderande jägare, säkerligen komme att uppträda såsom i mindre hemmansegares tjenst anstälde jägare eller skogvaktare (Hallands länsstyrelse).

De i näst sista raden i 2 momentet af 14 § förekommande orden »i skärgården» borde utbytas mot orden »vid hafskusten» (Gotlands länsstyrelse).

För egen del får styrelsen rörande komiterades förslag anföra,

att styrelsen visserligen hyser tvifvel om, att alla förväntningar om jagtpassinstitutionens verkningar blifva uppfyllda, men styrelsen anser å andra sidan, att, om än det för lagbudets tillämpning varit lyckligare, om alla jagtutöfvande, vare sig de äro befriade från lösen eller ej, ålagts medföra jagtpass, och om lagbudet inskränkts till de folkrikaste delarne af landet, der kontrollen gifvetvis är lättare och der enligt den ofvannämnda utredningen i första rummet erfordras åtgärder till jagtens upphjelpande, likväl genom den ifrågavarande institutionens införande tages ett steg i den rätta riktningen. Af styrelsens ofvannämnda utredning framgår nemligen, att de mindre jordegarna inom den folkrikare delen af landet i allmänhet sakna håg och utväg att skydda sina egna jagtområden, hvadan villebrådet i hög grad minskats å dessa marker, som tillsammans upptaga högst betydande arealer. Men då genom jagtpassets införande utöfvandet af jagt utan uppvisande af jagtpass blifver underkastadt allmänt åtal och jordegaren blifver satt i tillfälle att utan kostnader och besvär inskrida mot alla, som, utan att vara försedda med jagtpass, olofligen jaga å hans egor, kunna jordegarna, äfven de mindre, bättre än nu skydda sina egna jagtområden och derigenom få ökad intresse för jagtvården. Styrelsen tillstyrker därför bifall till komiterades förslag i hufvudsak, men får med afseende å vissa detaljbestämmelser anmärka följande:

Med utlösande af jagtpass är i hvarje fall förenadt besvär och tidsutdrägt, hvarföre med hänsyn till förhållandena i vårt land, der afstånden i allmänhet äro rätt betydliga, det kan ifrågasättas, huruvida ej en tid af tre dagar för jagtpass är väl knappt tilltagen, i synnerhet om i betraktande tages, att ogynsam väderlek kan omintetgöra en tillämnad jagt under sådan kort tid. Denna torde därför böra utsträckas till en vecka, hvarjemte, för att undvika allt för stor tidspillan med anskaffandet af passet, detsamma borde få utfärdas äfven af vederbörande kronolänsman.

I fråga om fördelning af de medel, som inflyta för jagtpass, hvilka gälla för hela riket, delar styrelsen deras mening, som yrkat, att medlen böra fördelas på rikets samtliga landstingsområden; och då arbeten för jagtvård, för hvilket ändamål medlen skola användas, torde mest påkallas i folkrika orter, synes fördelningen böra ske efter folk mängden å landet inom hvarje landstingsområde. Medlen torde böra redovisas hos statskontoret för att af denna myndighet fördelas.

Med skäl har anmärkts, att det i 14 § 2 mom. förekommande ordet »hemmavarande» är otydligt och kan gifva upphof till olika tolkningar med deraf följande trakasserier för jordegaren. Då detta ords

uteslutande icke torde medföra någon synnerlig utsträckning af undantagen från skyldighet att utlösa jagtpass, anser styrelsen, att det vore välbetänkt, att detsamma uteslötes ur stadgandet.

Hos jagträttsinnehafvaren anstald skogsförvaltare torde böra hänföras till dem, som icke äro skyldiga utlösa och medföra pass, hvarföre ordet »skogsförvaltare» bör inskjutas mellan orden »anstald» och »jägare».

Som skärgård icke finnes vid Gotland och en del andra kuster, torde, på sätt Gotlands länsstyrelse föreslagit, orden »eller vid hafskusten» böra intagas efter orden »i skärgården».

På sätt Stockholms, Södermanlands och Hallands länsstyrelser anmärkt, torde de, som uppbära och redovisa jagtpassavgifter, böra tillerkännas någon provision.

Särskilda bestämmelser.

§ 18.

På sätt Eders Kongl Maj:ts befallningshafvande i Upsala län anmärkt, torde denna paragraf till undvikande af missförstånd böra erhålla följande ändrade lydelse: »Utan vederbörandes särskilda tillstånd må jagträttsinnehafvare icke söka efter vildt eller eljest öfva jagt i annans gård eller trädgård eller under tiden från och med den 1 maj, till dess grödan är afmejad å annans med säd eller gräs besådda åker; och vare — — — annat».

§ 19.

Emot redaktionen af denna paragraf är anmärkt (Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län samt några skogstjenstemän), att deri borde tydligare framhållas, att ingen, »hvarken sjelf eller genom annan», eller »genom egen eller annans åtgärd» må skrämma med mera; men då någon otydlighet i det anmärkta hänseendet icke torde vara för handen, anser styrelsen ändring icke påkallad.

Vidare är anmärkt (Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterås län och skogstjenstemän), att det afstånd af 200 meter från annans rågång, inom hvilket bulvan för fogelskytte icke enligt komiterades förslag får uppsättas, vore allt för ringa och derföre borde utsträckas till 400 à 500 meter, om bestämmelsen skulle kunna medföra åsyftadt gagn. Ehuru anmärkningen icke saknar fog, anser styrelsen

sig dock ej böra tillstyrka förbudets utsträckande, enär detsamma då skulle åtminstone för mindre jordegare medföra allt för stort ingrepp i dem tillkommande jagträtt.

§ 20.

Emot stadgandet i denna § är af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands, Örebro och Hallands län anmärkt, att detsamma alltför mycket ingriper i jordegarens rätt.

För egen del anser styrelsen stadgandet ur jagtvårdens synpunkt vara önskvärdt såsom egnadt att, om ej förekomma, dock inskränka de missförhållanden, komiterade framhållit, och hvilkas förekomst jemväl styrelsen kan vitsorda. Styrelsen tillstyrker derföre stadgandets införande i lagen.

§ 21.

Emot stadgandet i denna § är af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands, Malmöhus och Hallands län anmärkt, att uttrycket »vanliga vägar» är otydligt och kan gifva anledning till olika tolkningar, hvarföre det ansetts böra utbytas mot »för åkdon afsedda vägar» eller endast »vägar», hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i det sistnämnda länet alternativt dermed föreslagit, att paragrafen ändras så, att såväl satsen »utom på derstädes befintliga vanliga vägar» som äfven satsen »der ej sådant sker för färd till och från egen jagtmark, till hvilken väg ej finnes» uteslutas.

Af skogstjenstemännen hafva flere jemväl framhållit otydligheten af det nämnda uttrycket »vanliga vägar».

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gefleborgs län har erinrat, att, om ordet »mark» utbyttes mot ordet »egor», deruti äfven kunde inrymmas vatten, som eljest ej inginge i det föreslagna förbudet.

För egen del anser styrelsen, att uttrycket »vanliga vägar», såsom otydligt, bör utbytas mot ordet »körvägar». Derjemte får styrelsen anmärka, att stadgandet ej torde böra formuleras så, att det gifver anledning till en sådan tolkning deraf, att den omständigheten, att väg finnes, utesluter möjligheten att färdas gent öfver annans mark till eller från sin egen. Det kan nemligen mången gång inträffa, att den befintliga vägen är lagd så, att det blir en betydande omväg att följadensamma.

I anledning af hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gefleborgs län anmärkt, torde ordet »mark» böra utbytas mot ordet »område».

Styrelsen hemställer derföre, att stadgandet omredigeras på följande sätt: »Ej må någon utan lof färdas med skjutgevär öfver annans område utom på derstädes befintliga körvägar, der ej sådant påkallas af färd till eller från egen jagtmark, eller omständigheterna — — — kopplad».

§ 23.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Upsala, Hallands och Vesternorrlands län hafva påpekat otydligheten af uttrycket »mark, der villebråd finnes»; och har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i det förstnämnda länet föreslagit följande ändrade lydelse af paragrafen: »Löper hund eljest lös i annans än sin egares jagtmark, hafve — — — förverkad.»

Då det omnämnda uttrycket, som är hemtadt från § 18 i nu gällande jagtstadga, vid flere tillfällen gifvit anledning till olika tolkningar och denna anledning ej torde tillräckligt undanrödjas genom den af komiterade i motiverna lemnade förklaring, tillstyrker styrelsen omredigering af § på det sätt ofvan är nämndt.

Om ansvar för öfverträdelse af denna lag och om åtal.

§ 26.

Som det för stäfjandet af olofligt elgskytte mången gång kan vara ett verksamt medel, att, utom den i paragrafen omnämnda jagtattiralj, äfven dragare och körredskap, hvilka tilläfventyrs vid elgens bortskaffande begagnas, få under de gifna förutsättningarne, på sätt i fråga om skogsåverkan är stadgadt, tagas i pant och vedermäle, hemställer styrelsen, att ett tillägg i sådant syfte må intagas.

§ 29.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län har ifrågasatt, huruvida ej till stadgandet »i öfrigt vare en hvar berättigad att

dylika öfverträdelse åtala» borde, i öfverensstämmelse med § 38 mom. 3 i nådiga förordningen angående villkoren för tillverkning af bränvin den 13 juli 1887 och § 53 mom. 3 i nådiga förordningen angående försäljning af bränvin med mera den 24 maj 1895, fogas det tillägg, att i så fall allmän åklagare skall underrättas så tidigt, att denne må kunna öfvervara målets utförande.

För sin del anser styrelsen ett sådant tillägg icke vara af förhållandena påkalladt; och får styrelsen, med åberopade af den i motiverna lemnade utredning, till alla delar tillstyrka bifall till paragrafen, som, särskildt hvad angår rätt för skogsstatens tjenstemän och betjente att å kronans vägnar föra talan om oloflig jagt å kronomark, kompletterar och förtydligar nu gällande bestämmelser.

Förslag till jagtstadga.

§ 1.

Såväl 1864 års jagtstadga som de äldre förordningarne innehöllo förbud mot jagt och djurfångst i fråga om nyttigt vildt under vissa för hela riket gemensamma tider. Enligt nämnda nu gällande jagtstadgas ursprungliga lydelse inträdde den lofliga jagttiden för hare, tjäder, orre, hjerpe och ripa den 10 augusti och för svan, gräsand, enkel och dubbel beckasin den 11 juli, hvilka tider tydligtvis blifvit bestämda närmast med hänsyn till förhållandena i Svealand, betraktade såsom medelförhållanden för riket i dess helhet. Efter det i anledning af väckt fråga om ändring i de gemensamma fridlysningsbestämmelserna skogsstyrelsen afgifvit underdånigt förslag och vetenskapsakademien öfver detta förslag blifvit hörd, framflyttades år 1879 inom de två nordligaste länen jagttiden för den förra gruppen till den 21 augusti och för den senare till den 21 juli, hvarigenom början togs till landets indelning i jagtzoner med olika jagttider. På framställning om ökad skydd för det nyttiga vilda framflyttades jagttiderna ytterligare, så att desamma enligt gällande bestämmelser nu inträda för den förra gruppen inom Norrbottens och Vesterbottens län den 21 augusti och inom öfriga län den 16 augusti, samt för den senare gruppen inom Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands län den 1 augusti, inom Malmöhus, Christianstads, Hallands och Blekinge län den 11 juli samt inom öfriga län den 21 juli. Med undantag af ejder och öfriga dyk-

änder, i fråga om hvilka foglar särskilda ortförhållanden framkallat olika fridlysningsbestämmelser, är för det öfriga nyttiga vilda någon zonindelning med afseende å begynnelseterminerna icke genomförd, utan äro gemensamma bestämmelser för hela riket gällande.

I fråga om tidpunkten för jagttidernas upphörande hafva med hänsyn till särskilda orters klimatiska förhållanden ändringar ock vidtagits i de ursprungliga gemensamma tidsbestämmelserna, nemligen i fråga om hare och skogsfogel samt rapphöns.

I det underdåniga utlåtande, vetenskapsakademien år 1876 afgaf, innan fridlysningsbestämmelserna 1879 ändrades, anmärkte akademien, bland annat, att den förut eftersträfvade likformigheten i de särskilda fridlysningsetidernas begränsning till början och slut med samma datum i olika månader, oaktadt den lätthet att erinra sig dagen, som derigenom kunde vinnas, ledde till oegentligheter, der den icke sammanföle med förhållandena i naturen; och anförde akademien vidare, att hos åtskilliga fogelarter, såväl flyttfoglar som sådana, som till sin parningstid och ungarernes tillväxt voro mera beroende af väderlek och tillgång på föda, framträdde så stora skiljaktigheter, att en gemensam lagstiftning för hela riket i flera fall måste medföra olägenheter. Särskildt beträffande beckasin och ändrar erinrades, att, ehuru icke alla dessa foglar under vintern flyttade söder om Sverige, de likväl vore flyttfoglar, som allt efter häckplatsernas latitud och efter olika temperaturförhållanden på olika tider lade ägg och finge fullt utvecklade ungar.

Med framhållande af fridlysningsbestämmelsernas för det nyttiga villebrådet betydelse för jagtvården, hafva komiterade, som ansett erfarenheten hafva ådagalagt, att, om än djurens parning i landets nordliga provinser i allmänhet eger rum senare än i de mellersta och sydliga, ungarernes tillväxt i de förra dock försiggår så mycket snabbare än i de senare, att ungarne, särskildt hönsfoglarnes, ungefär samtidigt nå sin fulla utveckling — hvilket förhållande enligt komiterades åsigt skulle bero af solljuset och tillgången af mygglarver och andra insekter — uppställt såsom norm för fridlysningsbestämmelsernas reglering grundsatsen om gemensamma sådana för hela riket samt såsom motiv därför hufvudsakligen anført, att nämnda grundsats genomförande vore nödvändig för vinnande af bättre kontroll öfver jagtlagarnes efterlefnad, särskildt hvad handeln med vildt under förbjuden tid anginge; och hafva komiterade, till förekommande af oreda och förvirring, ansett jagttidernas inträdande och upphörande böra utan undantag förläggas antingen till början eller midten af månaden, hvarigenom allmänheten

befriades från olägenheten att behöfva taga hänsyn till flera än dessa två tidpunkter.

Beträffande det af komiterade på dessa grunder framställda förslag till jagttider hafva i fråga om *däggdjuren*, nemligen elg, kronhjort, dofhjort och vildren äfvensom rådjur och hare, några afsevärda anmärkingar icke blifvit gjorda; och för sin del har styrelsen emot komiterades förslag i denna del ej något att anmärka.

Vidkommande åter komiterades förslag till jagttider för foglar har af såväl Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande som skogstjenstemännen påyrkats större eller mindre modifikationer.

I fråga om *tjäder* och *orre* har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län ansett den nu gällande jagttiden böra bibehållas och således upphöra 14 dagar tidigare, än hvad komiterade föreslagit, hvarjemte en afkortning med likaledes 14 dagar ansetts önskvärd hvad den för hönorna föreslagna jagttid beträffar.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesternorrlands län har anmärkt, att jagttiden ifråga om hönor borde inom Norrland och Dalarne utsträckas till samma tid, som för tupparne af samma fogelarter blifvit föreslagen, dervid Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande åberopat länets jagtvårdsförenings yttrande, hvari framhålles, att genom jagttidens upphörande vid oktober månads utgång svårighet skulle uppstå för den norrländska fogelhandeln; af skogstjenstemän i Gefleborgs län har dels framhållits, att jagttidens upphörande så tidigt ifråga om hönor icke vore lämpligt, hvaremot syftet dermed, eller hörnornas skyddande, skulle bättre vinnas, om jagttiden för tjäder och orre framflyttades till 1 september, enär derigenom skulle förekommas det i synnerhet för hönorna ödande lockskyttet, hvilket under nuvarande jagttids början, då ungarne ännu äro späda, i vissa orter inom Helsingland bedrefves, dels ock anmärkts, att enligt erfarenheten hönsfoglarna derstädes i allmänhet voro senare utvecklade än i södra delarne af landet.

Beträffande *rapphöns* hafva Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands och Göteborgs och Bohus län ansett jagttiden inom nämnda län böra likställas med den för Skåne och Halland föreslagna; och öfverjägmästaren i Smålands distrikt har gjort enahanda erinran i fråga om Blekinge.

I fråga om *morkulla* har dels Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands län samt några skogstjenstemän ifrågasatt jagttidens inträdande redan den 1 maj, dels ock Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län yrkat dess upphörande ben 31 oktober.

Vidkommande *gräsand, skedand, bläsand, ärta, kricka, stjertand, snatterand, grafand, brunand* och *beckasin* har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län yrkat, att den nuvarande jagttiden borde inom detta län bibehållas, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar län, att jagttiden borde inom länets södra landstingsområde inträda den 16 juli, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län samt i Vesterås län, att jagttiden äfven i dessa län borde taga sin början den 16 juli eller åtminstone icke framflyttas till den 1 augusti. Skogstjenstemännen hafva allmänt uttalat den åsigten, att jagttiden icke borde ytterligare framflyttas, utan, i fråga särskildt om mellersta delarne af landet, snarare något tillbakaflyttas. Så långt norrut som i Kopparbergs och Gefleborgs län uppgifvas andungar af alla slag med få undantag vara flygfärdiga vid den nuvarande jagttidens början. Såsom motiv för att jagttiden icke bör framflyttas har anförts, att ungarne äro vid nuvarande jagttids ingång flygfärdiga och att, om man ej tillåter, att de få jagas, då detta inträffar eller under de närmaste dagarne derefter, lägger man onödigtvis hinder för jagten å detta villebråd, som, så snart ungarne hunnit blifva tillräckligt flygstarka, lemna häckplatserna och tager sitt tillhåll i större sjöar, der det i allmänhet är för jägaren oåtkomligt.

Mot föreslagen *jagttid för svan* har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Christianstads län anført, att denna fogel inom länet kan jagas med fördel endast under vårsträcket, som i regel infaller under mars månad, då fogeln anländer i stora skaror och å vissa strandängar, enligt hvad allmänt af strandegare klagas, åstadkommer afsevärd skada, hvarföre framhållits önskvärdheten af, att jagttiden finge börja åtminstone den 16 mars såsom förhållandet varit, innan den senaste förändringen 1894 kom till stånd.

Beträffande *ejderjagten vid ostkusten* har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands län, med framhållande af denna jagts ganska stora betydelse för länets kustinnevånare, åberopat en af medicine doktor Lundqvist med flere, deribland många skärgårdsbor, till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ingifven skrift, hvars innehåll Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett vara grundadt på en noggrann kännedom om förhållandena i detta afseende vid mellersta Sveriges ostkust. I denna skrift framhålles såsom den lämpligaste jagttiden tiden från och med den 20 maj till och med den 19 april, dock att gammal ejderhona (åda) må jagas endast från och med den 1 september till och med den 19 april samt årsunge af ejder först från och med den 1 september. Härigenom blefve såväl hane som hona

lemnade i fred under både parnings- och värptiden. Skulle komiterades förslag deremot blifva godkändt, komme den gamla ejderhanen förnämligast att skjutas bort midt under parningstiden och delvis äfven under sjelfva värptiden, eller just då han bäst borde och nödvändigt måste sparas, för att brist på fortplantningsbara hanar ej skulle blifva rådande. Honornas sparande tjenade eljest till intet. Dessutom blefve honorna oroade under en tid, då de behöfva lugn för att söka sig värpplatser. Det kunde visserligen invändas, att det ej vore bättre om honan oroades under rufvandet. Men utom det att det vore allmänt känt, dels att gamle hanen nämnde tid är lättast åtkomlig vid de platser, der inga honor finnas att skrämma, dels att honan mot slutet af rufningstiden ligger så lugn, att hon ej lätt skrämmes bort från äggen, uppväger den omständigheten, att hanen sparas i möjligaste mån under parnings- och värptiden, öfriga olägenheter. Genom att jagttiden bestämmes till den 20 maj komme man ock i tillfälle till en veckas jagt å den icke fortplantningsbara ungfogeln, som ju först och främst borde beskattas.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har på det lifligaste tillstyrkt, att jagttiderna måtte bestämmas i enlighet med yrkandet i ofvanstående skrift, men, derest ej annan tid än början eller midten af en månad kunde anses begagnelig, att tiden måtte bestämmas från och med den 16 maj till och med den 15 april, dock att gammal ejderhona och årsunge af ejder må jagas endast från och med den 1 september.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands län anser det vara lämpligast för detta län, att jagttiden bestämmes till tiden från 1 augusti till 15 april, dock att ejderhane må skjutas från 1 juli.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesternorrlands län anser jagttiden för Norrland böra vara från 1 augusti till 30 april.

I fråga om *ejderjagten vid vestkusten* har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län anmärkt, att rättigheten till jagt från juli till mars skulle hafva till följd, att förhållandena med ejders förekomst derstädes blefve desamma, som före första fridlysningstiden, då det räknades såsom en sällsynthet att påträffa en ejderkull. Det mera rationela jagtsätt, som enligt uppgift vore rådande vid östra kusten, kunde för det närvarande icke påräknas i vestra skärgården, hvarföre en tid af tre, möjligen fyra, månader under vintern eller under november—januari, möjligen äfven februari, vore det högsta, som bör bestämmas för jagt å ejder vid vestra kusten från Skanör till norska gränsen.

Hvad *dykänderna*, nemligen *svärta*, *sjöorre*, *knipa*, *vigg* och *bergand*, beträffar, har anmärkts af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands och Gotlands län, att äfven *alfogel* bör fridlysas, hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett lämpligast, att ifrågasvarande foglar fridlysas under samma tider som för gräsänder föreslagits.

I anledning af komiterades uttalande (sid. 66) derom, att någon åtgärd till förhindrande af onyttigt och ändamålslost ofredande och förföljande, särskildt af småfoglar, icke vore erforderlig på den grund, att sådant ofredande icke inom landet i nämnvärd grad egde rum, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län upplyst, att detta dock vore fallet i närheten af Göteborg, på hvars salutorg utbudas större knippen af småfoglar; och uttalar Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande den önskan, att dessa foglar liksom i Danmark måtte fridlysas hela året om.

Jemväl Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län har uttalat sig för dessa foglars fridlysning, dervid framhållande, att komiterades invändning om svårighet med kontrollen, med hänsyn till minderåriga, icke syntes afsevärd, då strafflagen stadgar, att den, som gjort sig skyldig till brottslig gerning, men ännu ej fyllt femton år, må rättas med åga, hvilken bestraffning syntes för den ifrågasatta händelsen synnerlig lämplig.

På sätt i ofvan lemnade öfversigt öfver nu gällande fridlysningsbestämmelser för nyttigt villebråd påvisats, är grundsatsen om gemensamma fridlysningsbestämmelser för riket i dess helhet icke ny utan af ålder tillämpad, om än denna grundsats under senare tiden på framställning om ökad skydd för villebrådet i de norra delarne af landet blifvit i fråga om vissa djurarter modifierad genom landets indelning i jagtzoner med olika fridlysningstider. Äfven om det kunde antagas, att, när oaktadt foglarnes senare inträffande parning inom de norra orterna ungarne derstädes likväl enligt naturens ordning måste vid vinterns annalkande vara fullt utvecklade, denna utveckling i det hela försiggår i de norra orterna på kortare tid än i de södra, så skulle häraf dock ingalunda följa, att ungarne redan under sommarens lopp, vid jagttidernas inträdande, samtidigt inom hela landet nå sin fulla utveckling (jmför sid. 38 och 63 af komiterades motiver). Hvad komiterade till stöd härför anført, torde icke vara tillräckligt utredt;

särskildt erinras, att mygglarver, såsom lefvande i vatten, icke kunna för hönsfoglarne, som ju icke lefva i vatten, vara af någon synnerlig betydelse som födoämne. Ej heller torde erfarenhetens utslag, som, enligt hvad komiterade sjelfva uppgifvit, är långt ifrån enstämmigt, kunna återopas för komiterades åsigt härutinnan. Exempelvis erinras om de uttalanden från skogstjenstemännen i Gefleborgs län, hvilka här ofvan relaterats. Huru som helst finner styrelsen icke af den utredning, komiterade lemnat, anledning frångå den hittills såsom riktig ansedda uppfattningen, att årsafvelns utvecklingsperioder inom olika landsdelar infalla på olika tider. Styrelsen anser därför zonindelningen vara i princip riktig. Frågan är då i hvad mån denna princip ur kontrollsynpunkt bör lemnas å sido.

I detta hänseende erinras, att, då det med undantag för vissa fall nu gällande förbudet om försäljning och forsling under förbjuden tid af fridlyst vildt genom svårigheter vid kontrollen visat sig nära nog betydelselöst, komiterade i § 4 af förslaget till jagtstadga föreslagit absolut förbud mot sådan försäljning och forsling efter förloppet af någon viss kort tid från jagttidens utgång. Då för en effektiv tillsyn öfver efterlevanden af ett sådant förbud, emot hvilket styrelsen för sin del icke har något att erinra, erfordras en viss likformighet i jagttiderna, måste följaktligen i större mån än tillförene tagas hänsyn härtill, så vidt nemligen förenligt är med den för fridlysningsterminernas bestämmande ännu viktigare grundsatsen, att villebrådet skyddas under parningstiden och medan ungarne äro späda äfvensom att hinder ej onödigtvis läggas för detsammes tillgodogörande.

Utgående från dessa synpunkter ser styrelsen sig icke kunna biträda komiterades förslag till jagttider för gräsand med flere änder och beckasin, utan anser de nuvarande tre jagtzonerna för dessa fogelarter böra bibehållas, dock så att till den norra zonen lägges Vester-norrlands län samt att jagttiden i enlighet med komiterades förslag inom de fyra sydligaste länen tager sin början först den 16 juli. Om jagtzonerna blifva två, såsom komiterade föreslagit, eller bibehållas i sitt nuvarande antal, som är tre, torde vara temligen likgiltigt för kontrollen öfver vildthandeln, enär jagttiderna sluta samtidigt vid årets utgång och begynnelseterminerna inträffa i juli, då längre transporter af vildt i anseende till då rådande värme ej lära förekomma. Skulle derjemte för erhållande af jemn datum jagttiden för den mellersta zonen taga sin början den 20 juli, i stället för den 21 juli, såsom nu är stadgadt, torde icke, oaktadt jagttiderna äro förlagda hvarken till

början eller midten af månaden, någon som helst svårighet för tillämpningen uppstå. Långt viktigare än genomförandet af den ur redaktions-synpunkt tilltalande hel- och halfmånadsprincipen synes här vara, såväl å ena sidan att ej jagträttsinnehafvare genom jagttidens framflyttande inom den mellersta zonen till den 1 augusti beröfvas det enda tillfället, de nu hafva, att under dagarne näst efter den 20 juli, då ungarne nyss blifvit flygfärdiga, draga nytta af villebrådet, innan det flyttar till platser, der det är oåtkomligt, som ock å andra sidan att ej genom begynnelseterminens bestämmande så tidigt som till den 16 juli det af komiterade befarade, å sid. 65 omnämnda jagtmissbruket må å vissa orter inom denna zon befrämjas. Här af framgår, att tidsskilnaden mellan midten och början eller slutet af en månad är allt för stor, för att den ofvannämnda principen må kunna utan undantag genomföras, med mindre olägenheter af betänklig art uppstå.

Beträffande svan kan det med skäl ifrågasättas, huruvida ej det af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Christianstads län anförda förhållandet bör föranleda jagttidens utsträckande med 15 dagar eller till och med den 15 mars.

I fråga om ejderjagten anser styrelsen, i motsats mot komiterade, att giltiga skäl föreligga för särskilda bestämmelser i fråga om ostkusten och vestkusten; och får styrelsen — åberopande hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län härutinnan anført och med erinran att inom Göteborgs och Bohus län och inom Hallands län å kuststräckan mellan Hålsunds udde i vester och gränsen mellan Örmevalla och Lunda socknar i öster ejdern nu till och med år 1900 enligt nådiga kungörelsen den 13 mars 1896 endast får skjutas under december och januari månader — hemställa, att ejderjagt må vid kusterna af Göteborgs och Bohus län, Hallands och Malmöhus län samt vid vestra kusten af Christianstads län vara tillåten endast under november, december, januari och februari månader.

Vid ostkusten anser styrelsen, lika med Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands län, jagten böra regleras i enlighet med de grunder, som blifvit framställda i den af bemälda myndighet åberopade, handlingarne bifogade skrift. Jagttiderna skulle enligt det i berörda skrift framställda förslag visserligen icke blifva förlagda till månadens början eller midt, men, då detta icke enligt den rörande ejderns förekomst lemnade, efter styrelsens mening, fullt tillförlitliga utredningen skulle låta sig göra utan åsidosättande af berättigade intressen, torde berörda omständighet icke böra verka hindrande för förslagets godkännande. Det torde dock beträffande detta förslag vara

lämpligare, att jagttiden i stället för fridlysningstiden komme att sluta med jemnt datum. I norrland har ejderjagten icke på långt när samma betydelse som i de sydligare länen vid ostkusten, hvarföre densamma utan olägenhet synes kunna rättas efter hvad som för dessa senare län funnits vara lämpligast. Styrelsen får fördenskull hemställa, att jagttiden för ejder vid kusten af Östersjön till och med Christianstads läns dervarande kust bestämmes från och med den 20 maj till och med den 20 april; dock att gammal ejderhona (åda) samt årsunge af ejder må jagas först från och med den 1 september.

I fråga om öfriga dykänder får styrelsen erinra, att Vesterbottens läns landsting i underdånig framställning om dessa foglars fredning anförde, att sådan vore af behovet påkallad genom det i lappmarken allmänt förekommande vårskyttet och den i häckningshålkar bedrifna äggtäkten; samt har efter inhemtande af öfriga landstings äfvensom länsstyrelsers och skogstjenstemäns utlåtanden, i hvilka utlåtanden öfvervägande antalet af nämnda korporationer, myndigheter och tjenstemän uttalat sig för behovet af dykändernas skyddande, ett stadgande i sådant syfte tillkommit i enlighet med vetenskapsakademiens af styrelsen biträdda förslag genom nådig kungörelse af den 26 mars 1897. En bidragande orsak till fridlysningen var ock klagan öfver, att i vissa orter i synnerhet inom lappmarken bedrefves under skydd af den tillåtna dykandsjagten vårskytte äfven å gräsänder, hvarigenom dessa i hög grad decimerades.

Hvad nu komiterades förslag till fridlysning af dessa foglar beträffar, får styrelsen endast anmärka, att, då begynnelseterminerna för jagten böra stå i öfverstämelse med den för gräsänder, ändring bör ske i enlighet med hvad styrelsen i fråga om dessa foglar hemställt.

Komiterades förslag till jagttider för hjerpe, ripa, tjädertupp och orrtupp, anser sig styrelsen deremot kunna biträda. Visserligen medför en för hela riket gemensam begynnelsetermin i anseende till ungarnes olika utveckling olägenheter, men dessa olägenheter torde, vid det förhållandet att komiterades förslag förutsätter jagttidens framflyttande inom de två nordligaste länen endast några få dagar, icke kunna blifva af någon större betydelse och torde möjligen uppvägas af fördelar ur kontrollens synpunkt.

Hvad den af komiterade föreslagna tiden för jagt å tjäder och orrhönor beträffar, har styrelsen emot detta förslag intet att erinra i fråga om Svea- och Götaland. I Norrland åter äro i anseende till dervarande förhållanden särskilda bestämmelser för könen mindre behöfliga och lämpliga. Jagten utöfvas här, om man tager landsdelen i sin helhet

i betraktande, förnämligast med skällande hund af allmogejägare under senhösten och förvintern. Skogsfogeln erhåller nemligen i de glest befolkade, vidsträckta skogstrakterna sitt egentliga värde först sedan konstant kyla inträffat, så att fogeln kan nedfrysas, bevaras och försändas. Sedan de ödande fångstredskapen i större delen af Norrland blifvit förbjudna, och då bruket af dessa redskap, på sätt styrelsen under § 7 härnedan föreslagit, bör och utan olägenhet kan ytterligare inskränkas, finnes enligt styrelsens mening icke anledning inskränka den norrländska fogeljagten, genom hvilkens utöfvande under ofvan anförda förhållanden vildstammens bestånd, vare sig för skogsfogeln i allmänhet eller särskildt i fråga om tjäder och orre, icke kan äfventyras. Vid det ofvannämnda skyttet af »träande» fogel torde ock mången gång svårighet uppstå för skytten att skilja mellan könen. Då derjemte, på sätt i Vesternorrlands läns jagtvårdsförenings, af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet åberopade utlåtande påvisats, den föreslagna separatbestämmelsen för jagt å hönor skulle medföra väsentliga olägenheter för vildthandeln, hemställer styrelsen, att jagttiden för tjäderhöna och orrhöna bestämmes för hela Norrland till tiden från och med den 16 augusti till och med februari månads utgång.

I fråga om raphöns torde den af komiterade för Malmöhus, Christianstads och Hallands län föreslagna jagttiden äfven böra gälla för Gotlands, Blekinge samt Göteborgs och Bohus län, i hvilka län snöförhållandena på hösten torde vara lika med dem i de först nämnda länen.

Beträffande jagttiden för morkulla, torde, vid det förhållandet att annat skäl för den af komiterade föreslagna ändringen i begynnelseterminen icke anförts, än att jagttiderna i allmänhet utan undantag böra börja och sluta vid månadens ingång eller midt, och ändringsförslaget således icke är grundadt på något verkligt behof, såsom fogelns minskade förekomst eller dylikt, det kunna med skäl ifrågasättas, huruvida tillräcklig anledning förefinnes att afkorta tiden för en såsom oskadlig, men nöjsam ansedd jagt. Om för erhållande af jemnt datum för begynnelseterminen den nuvarande jagttidens början den 11 maj skulle framflyttas till den 12 maj, torde redaktionsintresset vara fullt tillgodosedt. Styrelsen, som i öfrigt icke har något att erinra emot komiterades förslag, hemställer derföre, att jagt å morkulla varder tillåten från och med den 12 maj till och med den 31 december.

Ehuru komiterade medgifva betydelser ur humanitär synpunkt af fredning under häckningstiden äfven af andra foglar än de egentligen jagtbara, särskildt småfoglarna, hafva komiterade icke ansett sig böra i sitt förslag intaga en dylik bestämmelse på den grund, att något förföljande

eller ofredande af dessa foglar icke inom vårt land i någon nämnvärd grad eger rum och att i allt fall en fridlysningsbestämmelse, med hänsyn till svårigheten att öfvervaka densammas efterlefnad, skulle komma att visa sig föga effektiv, helst den icke skulle kunna göras verksam mot minderåriga, hvilka äro de, som i första rummet kunde antagas förgå sig uti ifrågavarande hänseende.

I anledning häraf får styrelsen anmärka, att, om än den inom landet förekommande jagt och fångst af småfoglar jemte dessas ofredande eller förföljande i öfrigt icke är den enda anledningen till den minskning i deras förekomst, som man under senare tider iakttagit, utan orsaken till dessa foglars gradvisa aftagande till större delen bör sökas i den förföljelse, för hvilken de under sina flyttningsfärder och vinteruppehåll äro utsatta i de sydeuropeiska länderna, frågan om småfoglarnes fredande under häckningstiden, såsom varande i princip riktig, icke bör undanskjutas, sedan frågan nu erhållit ett nytt uppslag derigenom, att med hänsyn till sådana foglars nytta för jordbruket förslag om internationella öfverenskommelser om deras skyddande blifvit väckt. Det torde numera anses vara obestriddt, att åtminstone större delen af de under benämningen småfoglar sammanfattade arter äro nyttiga bundsförvandter åt åkerbrukaren, skogshushållaren och trädgårdsodlaren i dessas strid mot insekters skadegörelse. Styrelsen har derföre ock i fråga om Sveriges deltagande i en internationel konvention i ofvanberörda syfte redan i underdåniga utlåtanden af den 14 december 1896 och den 16 oktober 1897 tillstyrkt ett sådant deltagande och formulerat de fridlysningsbestämmelser, som styrelsen ansåg borde inrymmas i svenska jagtstadgan. Om än en sådan allmän konvention ännu icke kommit till stånd, torde likväl skyddsåtgärder för dessa foglar, såsom redan skett i Danmark, vara att efterhand förvänta, och synes det styrelsen ej vara lämpligt, om i vårt land, som framför åtskilliga andra finge stort gagn af småfogelsskyddet i de sydligare länderna, införandet af lagbestämmelser i samma syfte längre uppskötas. Styrelsen får derföre, under erinran att den anmärkta svårigheten för kontrollen öfver en sådan lagbestämmelses efterlefnad torde minskas, derest det under § 15 af komiterade föreslagna stadgande vinner godkännande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med sitt ofvanberörda förslag af den 14 december 1896, till hvars motiver styrelsen i öfrigt får hänvisa, hemställa, att följande punkt måtte i jagtstadgans § 1 mom. 1 intagas.

»Stare och annan småfogel: från och med den 1 september till och med februari månads utgång; dock att gråsparf, pilfink, törnskata,

nötskrika, lofskrika, kråka, skata och korp äfvensom, inom trädgård, trast och domherre må fritt skjutas eller fångas under alla tider af året.

Sammanfattas de ändringar, styrelsen här ofvan föreslagit i fridlysningsbestämmelserna för foglar, erhåller förslaget till jagttider följande lydelse:

hjerpe, ripa, tjädertupp och orrtupp: från och med den 16 augusti till och med februari månads utgång;

tjäderhöna och orrhöna:

i de norrländska länen från och med den 16 augusti till och med februari månads utgång;

i öfriga delar af riket från och med den 16 augusti till och med den 31 oktober;

rapphöns:

i Malmöhus, Christianstads, Blekinge, Hallands samt Göteborgs och Bohus äfvensom Gotlands län från och med den 16 september till och med den 15 november;

i öfriga delar af riket från och med den 16 september till och med den 31 oktober;

fasan: från och med den 16 oktober till och med den 31 januari;

morkulla: från och med den 12 maj till och med den 31 december;

gräsand, skedand, bläsand, ärta, kricka, stjertand, snatterand, grafand, brunand och beckasin:

i Malmöhus, Christianstads, Hallands och Blekinge län från och med den 16 juli till och med den 31 december;

i Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län från och med den 1 augusti till och med den 31 december;

i öfriga delar af riket från och med den 20 juli till och med den 31 december;

svan: från och med den 1 augusti till och med den 15 mars;

ejder:

vid kusten af Östersjön till och med Christianstads läns dervarande kust från och med den 20 maj till och med den 20 april, dock att gammal ejderhona (åda) samt årsunge af ejder må jagas först från och med den 1 september;

vid kusterna af Göteborgs och Bohus län, Hallands och Malmöhus län samt vid vestra kusten af Christianstads län från och med den 1 november till och med februari månads utgång;

svärta, sjöorre, knipa, vigg och bergand:

i Malmöhus, Christianstads, Hallands och Blekinge län från och med den 16 juli till och med den 30 april;

i Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län från och med den 1 augusti till och med den 30 april;

i öfriga delar af riket från och med den 20 juli till och med den 30 april;

stare och annan småfogel: från och med den 1 september till och med februari månads utgång, dock att gråsparf, pilfink, törnskata, nötskrika, lofskrika, kråka, skata och korp äfvensom, inom trädgård, trast och domberrar må fritt skjutas eller fångas under alla tider af året.

§ 2.

Emot andra mom. af denna paragraf är af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Upsala län anmärkt, att vissa uttryck deri, såsom »nyttigt vildt», »studier», »annat nyttigt ändamål» äro alltför obestämda samt att hela mom. vore af ringa praktisk betydelse, hvarföre detsamma synts Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande kunna borttagas, hvar emot Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterås län funnit samma stadgande icke erbjuda tillräckligt korrektiv mot skolungdomens klandervärda plundringslust.

Derest de foglar, som hänföras under benämningen småfoglar blefve, på sätt styrelsen hemställt, fridlysta under häckningstiden och under ungarnes uppväxt, anser styrelsen det nu ifrågavarande momentet blifva utan praktisk betydelse och derföre kunna helt och hållet uteslutas. Skulle de nämnda fogelarterna emellertid icke komma att fridlysas, torde momentet böra kvarstå, dock med den ändring, att, om undantag önskas i särskildt fall för studier eller annat nyttigt ändamål från förbudet, ansökan derom må göras hos vederbörande länsstyrelse, föreståndare för zoologiskt museum vid rikets universitet eller högskolor eller hos vederbörande intendent vid zoologiska riksmuseum, hvarom bestämmelse då torde intagas i § 5.

Sista delen af momentet, nemligen »der det ej sker för studier eller annat nyttigt ändamål», hvilken bestämmelse kan föranleda missbruk, skulle till följd af ofvannämnda ändring bortfalla.

§ 7.

Den djurfångst medelst giller och snaror, som afses i första momentet af denna paragraf, liksom i sista momentet af § 16 af nu gällande jagtstadga, har af ålder såsom näringsfång varit bruklig i landet och var

ännu enligt sistnämnda stadgas ursprungliga ordalydelse tillåten inom hela riket. Fångstmetoden befans dock efterhand allt för ödande på villebrådstillgången samt förkastlig ur humanitär synpunkt, hvarföre fångsten medelst snaror och giller, i den mån den förlorade sin betydelse som näringsfång, allt mer inskränktes och förbjöds, nemligen år 1869 i södra och mellersta delarne af landet, år 1885 i Gefleborgs län, år 1891 i Kopparbergs län samt 1895 i Vesternorrlands län äfvensom i Vesterbottens och Norrbottens län nedanför lappmarken, så att denna fångstmetod nu är tillåten endast i Jemtlands län samt de två nordligaste länens lappmarker.

Som ej mindre skogstjenstemännen i de tre nordligaste länen än äfven Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jemtlands och Vesterbottens län upplyst, att djurfångst inom Jemtlands län äfvensom inom lappmarken nedanför odlingsgränsen ej längre är något näringsfång för dessa orters bofasta innevånare, hvilka numera hafva helt andra förvärfskällor till sitt förfogande, synes tiden vara inne att jemväl i dessa landsdelar förbjuda den ur flera synpunkter icke tidsenliga fångstmetoden medelst snaror och finare giller.

Styrelsen hemställer derföre, att § 7 måtte erhålla följande ändrade lydelse: »Snaror eller finare giller må icke för fångande af vildt begagnas utom de ofvanför odlingsgränsen belägna delarne af Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker och ej heller der under tider, då hare och skogsfogel äro fridlysta.»

Beträffande stadgandet i paragrafens tredje stycke är anmärkt, att »jagt vid bloss» vore otydligt och att, om meningen vore att förbjuda jagt vid allt konstgjordt ljus, sådant borde tydligt uttryckas. Då emellertid »jagt vid bloss» är en teknisk term, som icke kan misstydvas, anser styrelsen förtydligande obehöfligt.

§ 8.

Med åberopande af hvad styrelsen anfört angående jagttidernas början i fråga om gräsand med flere änder och beckasin, hemställer styrelsen, att senare delen af denna paragrafs första moment erhåller följande ändrade lydelse, nemligen: »dels vid stränder — — — — och å kärrmark från och med den 1 augusti i Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län, från och med den 16 juli i Malmöhus, Christianstads, Hallands och Blekinge län samt från och med den 20 juli i öfriga delar af riket.»

§ 14.

Hvad rörande § 26 af förslaget till lag om rätt till jagt af styrelsen blifvit anfördt, gäller ock om denna paragraf, hvadan styrelsen hemställer om enahanda ändring i denna paragraf, som styrelsen föreslagit rörande § 26 i berörda lagförslag.

§ 17.

Rörande det i 2 momentet af denna paragraf föreslagna stadgandet Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands län anmärkt, har att den nu gällande föreskriften har afgjort företräde, både derföre att det synes origtigt, att jagträttsinnehafvaren skall njuta någon förmån af en handling, som, begången af honom sjelf, är lagstridig, och derföre att det icke synes billigt, att åklagaren, hvilkens åtgöranden i båda fallen äro enahanda, skall i ena fallet gå miste om en uppmuntran, som han åtnjuter i det andra. Fall kunde ock enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes mening lätteligen tänkas, då, oaktadt de garantier deremot, komiterade sökt uppställa, denna jagträttsinnehafvaren tillerkända rätt kan föranleda missbruk. Att den norska och finska lagstiftningen tilläfventyrs komme att i detta hänseende skilja sig från den svenska, syntes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke kunna föranleda någon olägenhet.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län har jemväl ansett ifrågavarande bestämmelse olämplig, då med skydd deraf en jagträttsinnehafvare lätt skulle kunna bereda sig obehörig fördel genom att låta andra fälla villebråd å hans mark under förbjuden tid.

Skogstjenstemännen i de delar af landet, der olofligt elgskytte ofta förekommer, nemligen i Norrland, hafva uttalat sig i samma riktning som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande. Särskildt har framhållits, att sådant olofligt skytte skulle af det föreslagna stadgandet befordras. Det vore, uppgifves det, en lätt sak för en skogsbo, att sjelf eller genom närbeslägtad och således ej vittnesgild person på egen mark fälla elg under förbjuden tid och, sedan spår och bevisningsmedel undanröjts, i vittnens närvaro sätta sig i besittning af villebrådet. Vidare har det anförts, att risken att vid åtal af olofligt elgskytte få betala en mängd vittnen, i anseende till svårigheten att anskaffa bevisning, vore stor, men utsigten att få utgifterna betäckta af bötesandelar mycket liten,

enär det vore sällsynt undantag, att en tjufskytt icke ordnade det så, att bötesbeloppet förvandlades till fängelse. I anledning häraf vore det nödigt, att åklagaren hädanefter liksom hittills åtminstone hade att tillgå det förverkade djuret eller dess värde. Äfven har det upplysts, att i vissa orter förfarits så, att, när i följd af bristande bevisning åtal ej kunnat anhängiggöras, försäljningsmedlen för det förverkade villebrådet inlevererats till vederbörande länsstyrelse.

För egen del får styrelsen anföra, att styrelsen biträder Eders Kongl. Maj:ts bemälda befallningshafvandes och skogstjenstemännens mening derutinnan, att den i 2 momentet af komiterade föreslagna bestämmelsen, såsom olämplig, bör utgå och den nu gällande bibehållas. Denna bestämmelse synes styrelsen icke innebära någon obillighet mot jagträttsinnehafvaren, som det ju står öppet, att, om han vill stå risken och besväret, sjelf uppträda såsom åklagare och i sådan egenskap komma i besittning af det förverkade villebrådet eller dess värde; och om, der af någon anledning åtal ej kan komma till stånd, det förverkade villebrådet, derest det är å enskilds mark fäldt, försäljes och, såsom bruket är i vissa orter enligt hvad skogstjenstemännen upplyst, försäljningsmedlen till länets ränteri inlevereras, vore den af komiterade framhållna oegentligheten undanröjd. Försäljningsmedlen synas styrelsen böra tillfalla landstingskassan i det län, der villebrådet är fäldt, för att användas för samma ändamål som jagtpassavgifter. Styrelsen hemställer derföre, att moment 2 erhåller samma lydelse, som den i ämnet nu gällande bestämmelsen, med ett tillägg i ofvan angifvet syfte.

Rörande de paragrafer, som här ofvan icke blifvit särskildt omnämnda, har styrelsen ej något att erinra.

Stockholm den 7 februari 1899.

Underdånigst:

F. CL:SON WACHTMEISTER.

EDWARD KINBERG.

J. O. AF ZELLÉN.

J. MEVES.

E. G. Sundberg.

Till Konungen.

Genom nådig remiss af den 1 sistlidne juli har vetenskapsakademien blifvit befald att inkomma med underdånigt utlåtande öfver de bestämmelser rörande jagttider, som förekomma i ett af särskilda komiterade uppgjordt förslag till förnyad jagtstadga.

Till åtlydnad häraf får akademien, som inhemtat yttrande i ämnet af sina ledamöter f. d. kommandörkaptenen friherre C. J. A. Skogman och professorn F. A. Smitt, härmed öfverlemna detta hennes komiterades betänkande, hvilket hon för sin del gillat och såsom uttryck för sina egna åsigter i ämnet antagit, hvarjemte remisshandlingarne återställas.

Stockholm den 14 september 1898.

På vetenskapsakademiens vägnar

Underdånigst:

VEIT WITTROCK.

n. v. præsos.

. D. G. Lindhagen.

Till Kongl. vetenskapsakademien.

Genom remiss af den 20:de sistlidne juli har kongl. vetenskapsakademien infortrat utlåtande af undertecknade angående ett från kongl. finansdepartementet till akademien remitteradt förslag till förnyad jagtstadga i hvad uti densamma afhandlas de för särskilda slag af vildt föreslagna fredningstider; och få vi med remisshandlingens återlemnande härmed vördsamt afgifva följande utlåtande.

Öfver detta ärende och dermed sammanhängande frågor har akademien redan förut, i underdånig skrifvelse af den 8 mars 1876, afgifvit ett utförligt utlåtande, i hvilket de naturhistoriska grunder anföras, som böra vara ledande vid lagstiftning om frednings- och jagttider. Akademien föreslog der, att såväl elg som vildren borde fredas under deras parningstider. Detta förslag har af de kongl. komiterade icke beaktats, hvarom vi anse oss böra erinra. Emellertid har erfarenheten visat, att de lagliga bestämmelserna om högvildtets fredningstider tids och ofta ändrats för någon särskild del af riket, vanligen i följd af derom gjord underdånig framställning, föranledd vare sig deraf, att under jagt flera djur blifvit fälda, än som synes förenligt med vildnadens bestånd, eller att densamma blifvit illa åtgången genom sjukdom bland djuren eller svår väderlek under vintern. Derför kan ock synas, som om de allmänna bestämmelserna ej vore af den vikt, att någon särskild framställning i denna fråga kan vara erforderlig. Vi anse oss blott böra påpeka förhållandet.

Vid de föreslagna fredningstiderna för skogsfogel samt för hare och raphöns är intet att erinra; icke heller beträffande dykänder, beckasiner eller morkullor.

Att förekomsten af dessa sistnämnda under de sista årtiondena

varit stadd i en starkt fortgående nedgång, har troligen icke sin orsak i någon här i Sverige förekommande sträng förföljelse, vare sig genom vårskytte på drag eller skytte för hönshund höstetiden, om än förr de till södra Sverige om våren anlända kullorna stundom voro utsatta för dylik. Den verkande orsaken synes snarare ligga i de årligen anställda nederlagen på dessa foglar under deras vintervistelse i södra Europa, särskildt Balkan-halfön, samt i Mindre Asien, nästan uteslutande anställda af engelska sportsmän medelst klappjagt i de vidsträckta busksnären på bergens sluttningar, hvarom man i engelska jagttidningar tidt och ofta finner uppgifter, huru foglar fälts i hundratal — ja tusental, ofta nog utan att komma till gagn för någon. Under sådana förhållanden lär hos oss föga eller intet vara att förvänta i afseende på tillväxt i morkulleståndet genom hvilka fredningsbestämmelser som helst.

Beträffande fredningstiden för den egentliga gräsanden — *Anas boschas* — och hans samslägingar anse vi oss deremot böra göra vissa påminnelser.

Fredningstidens slut är i det nya förslaget för dessa foglar framskjutet från den nuvarande tidpunkten, den 10 juli, för Skåne, Halland och Blekinge till den 15 samma månad, eller fem dagar, för det öfriga riket till den 31, eller 21 dagar. Att sålunda alla Svea och Göta rikets öfriga landskap blifvit i klimatförhållanden och deras inverkan på det vilda stälda i jernbredd med Norrbotten och dess lappmark, kan icke annat än förefalla öfverraskande, att icke säga mera. Visserligen har i ett utlåtande af den 6 juni 1888 kongl. vetenskapsakademien yttrat sig om en framställning af Gefleborgs läns landsting om fredningstidens för dessa fogelarter utsträckning till och med den 20 juli, densamma som nu föreslås för hela landet utom de tre nyss nämnda provinserna, äfvenså om en dylik från Vesterbottens och Norrbottens läns respektive landsting om framskjutning till och med den 31 juli; men att denna sistnämnde tidpunkt skulle sättas i fråga för hela landet, utom de tre gynnade landskapen, derpå torde väl ingen, vare sig jägare eller annan, hafva tänkt, förrän den senaste komiténs ledamöter framkommit med sitt förslag.

Af de till nämnda slag, s. k. gräsänder, hörande arter häcka i Sveriges mellersta och södra landskap, utom den redan nämnda stora gräsanden, hufvudsakligen årtan och krickanden. Skedanden och snatteranden förekomma endast ganska sparsamt; likaså torde af bläsanden (*A. penelope*) och stjertanden (*A. acuta*) i allmänhet endast få träffas häckande derstädes. Begge de senares rätta häckningsorter ligga långt norrut; de förefinnas talrikt, bläsanden i synnerhet, ända bort i landets

nordligaste delar, kring Muonio elfs öfra lopp, äfvenså krickanden, medan gräsanden, i öfrigt talrik äfven i Norrbotten, knappast anträffas längre norrut än omkring Muonioniska, på latitud 68° och omkring 800 fot eller 240 meter öfver hafvet. Först fram i augusti träffar man i mellersta Sverige bläsanden i något större antal; stjertanden vanligen ganska sparsamt. Hvad dessa beträffar, har således fredningstidens förlängning till juli månads utgång ingen synnerlig betydelse för der bosatte jägare, om än, efter hvad komiterade anfört, den tyckes alldeles öfverflödig.

Annorlunda ställer sig förhållandet i afseende på den egentliga stora gräsanden. Förlängningen af dennes fredande till juli månads utgång skall tvifvelsutan högst väsendtligt beröfva befolkningen i Svea och Göta rikets landskap den dem tillkommande rättmätiga andelen af jagten på denna fogel, till fördel för de tre gynnade länen, främst Skåne, der andskarorna temligen oberörda kunde fram på hösten samlas för att å dervarande smärre vattendrag lätt åtkommas af ortens många jagtvänner.

Om man frånräknar ett eller annat år, då is qvarlegat på inlands-vattnen långt fram på våren, äfvenså någon andkull, som af en eller annan anledning blifvit sent lagd, så torde, icke allenast i hela mellersta Sverige, utan äfven ett godt stycke upp i Norrland ungänderna vid juli månads utgång länge nog varit flygvuxna och för många af dem äfven gälla, hvad som i förslaget å sid. 65 blifvit anfördt, nemligen att de från kläckningsplatserna dragit sig ut i de större vattnen, der de äro, om icke oåtkomliga, såsom å nämnda ställe yttras, åtminstone svåråtkomliga. Visserligen kan man då under stakning utmed större vassar få göra åtskilliga flygtskott, men användningen af detta jagtsätt utvisar ju, att ungfoglarne äro fullt utbildade. Ända så långt norrut som i de nedre delarne af Torneå elf, i de spaka breda sträckorna nedanför Öfver Torneå åt Hietaniemi, kan man ett stycke fram i augusti få se rätt storvuxna svåråtkomliga gräsandflockar, ehuru längre åt norr, vid Muonio elf och 3—400 meter öfver hafvet, de der kläckta änderna, såsom redan är nämndt, mest bläsänder, icke äro fullt uppvuxna.

Vi anse oss således kunna på goda och giltiga skäl förorda, att den för de tre förutnämnda landskapen föreslagna tiden för öppnande af jagten å gräsänder af alla slag, nemligen den 16 juli, fastställas äfven för samtliga länen i Svea och Göta rike samt, hvad Norrland beträffar, derjemte för Gefleborgs och Vesternorrlands län. Då, hvad Vesterbottens och Norrbottens län beträffar, länens landsting sjelfmant föreslagit fredning för ånder till juli månads utgång, torde för dessa

län denna tidpunkt böra fastställas, i sådant fall äfven för Jemtlands län, der klimatet är hårdare och i följd deraf foglarnes häckningstid senare än i de förut nämnda begge länens kustbygder.

Stockholm den 10 september 1898.

C. SKOGMAN.

F. A. SMITT.
